

ЯК САМА ВЕСНА

Книжка Наталії Дев'ятко «Легенда про юну весну» має всі необхідні риси для привабливості юного читача. Гарно зверстана Аллою Марковською, красиво проілюстрована Юлією Даніленко, ошатно видана й компактна.

Інтригує і жанр (судячи з усього, це повість-фентезі), і – сюжет: діти втекли з табору літнього відпочинку, щоб зустріти схід сонця на морі. Визначення віку дітей як такого, «коли вже закохуєшся, та ще не знаєш смаку підлості», - дає нам підстави гадати, що це, імовірно, клас четвертий-шостий. А також – настроює читача на «лав-сторі»: два хлопчики, дві дівчинки, які всі є давніми друзями, плюс новачок серед них, він же і - «чужак» – дорослий табірний вожатий Валентин. Оскільки очі у того Валентина то «блакитні, як вечорове море, такі ж глибокі й безжалісні», то – «сіро-блакитні і зовсім не бездонні», – читачеві обіцяють щонайменше те, що коли не обидві, то одна з дівчат неодмінно в нього закохасться (масова закоханість школярок у молодого вчителя – явище традиційне). Дівчата й справді поводяться, як закохані: Христина – то ніяковіє, то підлещується, Анжела – бігає й вигукує, що вона птах тощо.

Паралельно розвивається ще одна сюжетна лінія: кохання, викрадення, смерті й воскресіння фантастичної дівчини Веї-весни, що про неї розповідає дітям вожатий. Наша Вея збирається на перший у своєму житті бал: до палацу королеви Тінтірлат, і, звісно ж, «мріє про кохання».

Словом – добра мила класика!..

І тільки лихі пророцтва, які, безперечно, ще більше інтригують, – дають зрозуміти, що все буде не вельми гладко. То Вея, вишиваючи святкову сукню, ненароком зашиває в узор і свою волосину, то оперення стріли прекрасного принца Лаоланта (а як же без принца?) з білого раптово стає червоним, то...

Авторці й справді гарно вдаються такі «містичні» описи й пейзажі. Наприклад: «Червоне вино подавали лише після півночі. Воно належало світланню – намарно прославляти вмирання дня, хоч і гарне до нестями». «Сонце могло б випарувати отруту, [...] якби воно могло світити крізь землю», «Такого шторму, як тієї ночі, не пам'ятали навіть сиві діди – жоден човен не повернувся додому», «Ясноокі оберталися на тварин з людськими очима», ефектною є сцена поєдинку двох королів тощо.

Оповідь ведеться легко й зрозуміло. За винятком окремих моментів. Наприклад, важко збагнути, чому Валентин, знайшовши дітей-втікачів, навіть не подумав зателефонувати в табір і повідомити, що все гаразд. Чимало запитань виникає до фрагменту, коли «діти знайшли ще живу рибу, яка застрягла між каменями. З неї справили

скромну пізню вечерю. Хліба не було, а ось солі скільки завгодно – море поряд, саме повітря сіллю насичене». Навіть якщо риба, яка так легко потрапила в пастку й дала себе піймати, була не хворою, то на чому її смажили й чим солили (змочували в морі?) її діти, які, зауважмо, не взяли з собою жодного начиння для ловіння чи приготування, бо йшли просто стрічати сонце, а їсти захотіли раптово?

Ну, і чи не найдивнішим видається те, що Вея і Лаолант, які начебто ж так мріяли про дитинку, по її народженні жодного разу про її існування не згадують (хай Лаолант не знав про народження, але ж Вея?). Якби не «сторонній» Явконд – чи хто й згадав би про спадкоємицю роду – «юну весну»?..

Втім, це, як і поодинокі русизми та немилозвучності, – закиди не так авторці, як редакторці Олесі Грабець, котра їх допустила.

Також іноді бентежить мова героїв, якій таки бракує індивідуалізації. Або розмови стають надто «канцелярськими»:

«Як легко вважати, ніби все відоме, просте, зрозуміле, а світ пізнаний і передбачуваний. [...] Ви ще не чули слів «об’єктивна реальність»? [...] Ви йдете по дорозі. Праворуч і ліворуч поле, але праворуч посеред поля вивищується пагорб, що закриває виднокрай...».

Ні-ні, це не протокол засідання кафедри філософії! Це розповідь Валентина. Мабуть, справжні сучасні діти навряд чи заслухались і захопились би таким теоретизуванням, та й словосполученням «об’єктивна реальність» їх навряд чи здивуєш. З іншого боку, це так природно для молодого чоловіка: похизуватись мудруванням перед «малечю». По-друге, на природі серед ночі все набуває особливого змісту.

Нарешті, нагадую: ми – в казці, в легенді, і тут – свої закони.

Наприклад, у казці ніхто не заморочується над мотивацією вчинків і розвитком почуттів. Нас ставлять перед фактом. Пообіцяли Іванкові-переможцеві як нагороду красуню-князівну, – і нікому й на думку не спадає засумніватись в Іванковому щасті. Казка стовідсотково закінчується весіллям, а після нього – «хоч потоп».

Так і в «Легенді про юну весну». Спершу дізнаємось, що Веї подобався Явконд, аж її «юне серденько люто стукотіло, готове віддати себе у вічне володіння». Але раптом Вея «побачила чоловіка, що поміг їй вибратися з натовпу» (пояснюємо, що то був уже знайомий нам Лаолант, який перед цим справді допоміг дівчині вибратися з юрби), і все: «Вона вислизнула з обіймів Явконда. Лаолант і Вея не відходили одне від одного». Невеличка дуель між суперниками, – і через три сторінки наші закохані (маються на увазі не Вея і Явконд, а саме Вея і Лаолант) вже зіграли весілля. Почалось їхнє сімейне щастя, дуже поетично описане авторкою.

Забігаючи наперед, скажемо, що Явконд, який, звісно, теж був закоханий, не покинув своїх намірів здобути Вею. А щасливець Лаолант так само раптово, як і з'явився, без пояснень іде з родини. Його веде романтичне прагнення мандрів, а точніше – бажання знайти колись стрінутого золоторого оленя (синього птаха?). Явконд, користуючись нагодою, скоренько одружується з Веєю. Про жоден її спротив не повідомляється, але знаємо, що у другому шлюбі вона «жила неначе королева, вбрана в шовк. Найчастіше у червоний, який так любляв Явконд». Щоправда, «посміхаючись удень, вона ридала вночі». Чи то плакала за попереднім чоловіком, чи то – за самим Явкондом, який раптом також почав «залишати домівку все частіше»? Мабуть, він, як і Лаолант, легко здобувши омріяну дівчину, впав у депресію, нічого, крім вроди, у ній не знайшовши. Сердешна Вея!.. Бідний Явконд! Нещасний Лаолант!..

Упевнена: якби класичні казки не закінчувались тільки весіллям, а мали продовження, ми неодноразово натрапляли б там на схожий розвиток дії!..

Зате фінал повісті – справді несподіваний і просто-таки феєричний! Несподіванка не лише в тім, що дівчата, здається, таки не закохуються у Валентина, як то заповідалося на початку. (Гм... Чи таки закохуються?.. Чомусь же він поцілував Христину на прощання!)

Справжній сюрприз чекає нас в іншому. Нізащо не вгадати, ким після півночі виявляється «вожатий» Валентин!.. Страшно й подумати, як діти пояснять потім його дивовижне перевтілення і зникнення в таборі, але то вже нас не стосується. Зрештою, це такі дрібниці супроти того, що трапилось!..

Але не розкриватиму інтриги. Залишу цю приємність читачеві. Якого ще тільки чекає на полиці романтична легенда про юну Вею. Така ж загадкова і чарівна, як сама весна.